

A 'Falu' projekt: a korai tanulás közösségei felé

- ▷ A Falu hozzáférést biztosít minőségi kora gyermekkori szolgáltatásokhoz hátrányos helyzetű térségekben.
- ▷ A gondviselők közvetlenül vesznek részt a gyermekeknek szóló fejlesztés-fókuszú tevékenységekben.
- ▷ Az eredmények azt mutatják, hogy a szülők többet olvasnak, játszanak, több zenét hallgatnak otthon a mindennapi rutinjuk során.

Giorgio Tamburlini

elnök-igazgató,
Centre for Child Health
and Development,
Trieszt, Olaszország

Andulena Alushaj

a Koragyermekkori
Fejlesztési Program
koordinátora,
Centre for Child Health
and Development,
Trieszt, Olaszország

Francesca Vezzini

Fondazione Generali The
Human Safety Net Onlus,
Milánó, Olaszország

A Falu projekt támogató csapata és a helyi koordinátorok*

* Roberto Cavaliere, Salerno;
Fiorenzo Fantuz, Trieste;
Cheyenne Benvegnù, Trieste;
Nicola Caracciolo, S. Cipriano
d'Aversa; Francesca Cesa-
rini, Foligno; Claudia Cioffi,
Avellino; Loredana di Cristina,
Syracuse; Daniela Pes, Naples;
Irene Restuccia, Turin; Fran-
cesca Rina, Cosenza; Patrizia
Sepich, Policoro; Maria Carla
Sivori, Genoa

A 'tanulási szegénység' azt jelenti, hogy nincs megfelelő lehetőség a tanulásra, kísérletezésre, a kapacitások, tehetségek és törekvések fejlesztésére, szabad támogatására (Save the Children Italia, 2014). Ez a probléma minden országot növekvő aggodalommal tölt el (UNESCO 2010). A tanulási szegénység jelentősen - de nem teljesen - egybecseng a gazdasági szegénységgel; a társadalmi egyenlőtlenség korai kialakulásának ez az egyik kulcsfontosságú tényezője, a társadalmi konfliktusok és az emberi erőforrás elvesztésének fontos kiváltó oka (Marmot, 2005.). A tanulási szegénység a kisgyermek körében csökkenti a növekedés és fejlődés képességének esélyét támogató közegben – magába foglalja a korai gondoskodáshoz, tanulási lehetőségekhez, biztonságos és gondoskodó kapcsolatokhoz, szolgáltatásokhoz, közösségekhez való jutás hiányát (Egészségügyi Világszervezet, 2018.).

Az 'Un Villaggio per crescere' (Egy Falu, hogy együtt növekedjünk) egy olyan országos projekt, amely a minőségi kora gyermekkori fejlesztés és oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítását tűzte ki célul a gazdaságilag, társadalmilag és kulturálisan elmaradott közösségekben. A projekt a gyermekfejlődés ökológiai elméletére épül (Bronfenbrenner, 1979.), mely a gyermekeknek nyújtott szolgáltatásokat az otthoni környezetre összpontosítja, a családok tekintetében pedig az őket körülvevő 'falura'. Ez a megközelítés egy olyan korai tanulási közösség jövőképét vetíti ki, amelyben sok közreműködő és sokféle rendszer kapcsolódik össze, hogy fejlődési lehetőségeket nyújtsanak a kisgyermekes családoknak (Rodrigues és társai, 2019.).

A Falu projekt központokban olyan programokat kínálnak, amelyek könnyen megismételhetők otthoni környezetben is. Ezeknek a tevékenységeknek a gondoskodó szülői magatartásra és a korai tanulásra gyakorolt hatékonysága stabil bizonyítékokon alapszik: a bizonyíték lefedi az általános típusú beavatkozástól kezdve a specifikus tartalmakig a teljes spektrumot, amint az a további összefoglalóban olvasható. Az univerzális, területi alapú megközelítést alkalmazó Falu központok nyitva állnak a projekt által kiszolgált közösségek minden családja számára. A helyi közreműködők bevonásával, akik az információ terjesztésében segítenek és hozzájárulnak a tevékenységek megvalósításához is, ez a rendszer lehetővé teszi a családok és szolgáltatások közötti hálózat létrehozását, együttes közösségi értékek támogatását, társadalmi befogadást és fenntarthatóságot.

A bizonyítékok – válogatás a szakirodalomból*

ÁLTALÁNOS TÍPUSÚ INTERVENCIÓ: Gondozási és korai tanulási támogató programok

- A kora gyermekkori fejlődés javítása: WHO irányelvek (Egészségügyi Világszervezet, 2020)

SAJÁTOS JELLEMZŐK: Szakemberek által vezetett kisgyermekes szülői csoportok

- Csoportos képzés szülőknek az érzelmi és viselkedési alkalmazkodás fejlesztésére három éves korig, *Cochrane Database of Systematic Reviews* (Barlow és tsa, 2010.)
- A szülői programok hatékonysága: a Campbell tanulmányok áttekintése, *A szociális munka gyakorlatának kutatása* (Barlow és Coren, 2017.)
- A kezdő szülőket és csecsemőket segítő programok hatásai: meta-analitikus tanulmány, *Gyermek- és család tanulmányok folyóirat* (Mihelic és tsa, 2017.)
- Szülői elgondolások, befektetések és a gyermek fejlődése: *Bizonyítékok egy széleskörű kísérletből*, IZA vitairat No. 12506 (Carneiro és tsa, 2019.)

AZ INTERVENCIÓ ÁLTALÁNOS TARTALMA: Fejlődésfókuszú tevékenységek

- Egyenlőtlenség kisgyermekkorban: a kora gyermekkori fejlesztés kockázati és védelmi tényezői 1-2 *The Lancet* (Walker és tsa, 2011.)
- A kora gyermekkori fejlesztés támogatása a tudománytól a gyakorlatig 1-3, *The Lancet* (Black és tsa, 2017.)
- A kora gyermekkori fejlesztés gondozásának támogatása: *Hogyan segítsük a gyermekeket abban, hogy életben maradjanak és az egészségre és az emberi potenciál átalakítására törekedjenek* (Egészségügyi Világszervezet, 2018.)

AZ INTERVENCIÓ SPECIFIKUS TARTALMA

Közös olvasás

- A dialogikus könyvek közös olvasására való nevelés hatása a csecsemő nyelvi készségeire és figyelmére: randomizált kontrollált kísérlet egy hátrányos helyzetű dél-afrikai közösségben, *Gyermekpszichológia és pszichiátria folyóirat* (Vally és tsa, 2015.)
- Könyvcserre programra irányuló randomizált kontrollált kísérlet egy hátrányos helyzetű dél-afrikai közösségben: a gondozó-csecsemő interakciók hatásai és a csecsemők kognitív és szocio-emocionális fejlődéséhez köthető kapcsolat, *Gyermekpszichológia és pszichiátria folyóirat* (Murray és tsa, 2016.)
- Közös gyermek képeskönyvek olvasását támogató projektek a gyermekek nyelvi készségeinek fejlesztésére: szisztematikus áttekintés és meta-analízis, *Gyermekfejlődés* (Dowdall és tsa, 2019.)
- Szülő-gyermek olvasás a nyelvi fejlesztés javítása és az iskolaérettség érdekében: Szisztematikus áttekintés és meta-analízis, Záró jelentés (Law és mások, 2019.)

Zenei élmény

- Zeneterápia gyerekeknek és kamaszoknak a közoktatási intézményekben: szisztematikus áttekintés, *A zeneterápia brit folyóirata* (Carr és Wigram, 2009.)
- A zenei képzés növeli a fonológiai tudatosságot és az olvasási készséget fejlődési dislexia esetén: randomizált kontroll kísérlet. *PLoS Egy* (Flaunacco, és mások, 2015.)

Interaktív játszás

- A játék gyermekek egészségére gyakorolt jótékony hatása: szisztematikus áttekintés. *Arquivos de Ciências da Saúde* (Gomes és mások, 2018.)

* Pontos forrásmegjelölés a cikk végén, a hivatkozások címszó alatt található

A Falu modell

A projekt 2018-ban indult tíz, 10,000 – 40,000 létszámú olasz város alacsony jövedelmű közösségeiben. Tervek szerint a projekt három év alatt 4000 családhoz fog eljutni. Egy központi hivatal biztosít pénzt, irányelveket, képzést és monitoring eszközöket, valamint támogatja a Falu munkacsoportokat egyebek között kommunikációs anyagokkal. Helyi szinten az infrastruktúrát közösségi év privát segítséggel oldják meg, egészségügyi, oktatási és közösségi szolgáltatásokat nyújtva. Minden 'Falu' átlagosan heti 10 - 12 órát működik. A programokat három vagy négy oktatási szakember segíti, akik képzést kaptak a projekt alap koncepciója és tartalma terén, beleértve a gondviselőkkel való hatékony kommunikációt is. Minden központ oktatói évente kétszer találkoznak további képzés és tapasztalatcsere céljából.

A gondviselők számára a részvétel ingyenes, egyetlen feltétel, hogy hozzák el gyermeküket (újszülöttől hat évesig), és vegyenek részt a tevékenységekben (1. ábra), melyeket a családokkal egyeztetnek és a különböző korcsoportokra és fejlődési igényekre szabnak.

1. ábra:

A Falu projekt programjainak tartalma

Közös **olvasás**

Kertészkedés és környezeti tudatosság

A **technika** helyes használata

Játék - érintős és mozgásos

A közösség **felfedezése és kutatása**

Érintés és masszázs (az első hat hónapban)

Hang és zenei élmények

Kreativitás és művészi kifejezőmód

Társas rendezvények, partik, networking

A projekt rugalmas családlátogatások, a közösségi média és a tágabb közösségi hálózat segítségével éri el a családokat és igyekszik fenntartani az érdeklődésüket és részvételüket. A szolgáltatások közt szerepelnek a családi egészségközpontok, védőoltás rendelők, gyermek rehabilitációs központok, óvodai szolgáltatások, közösségi szociális szolgáltatások, egyházközségi és helyi társaságok és olyan kereskedelmi egységek, mint bárók, üzletek.

Az üzenet egységességének megerősítése és a gondozáshoz vezető út segítése érdekében a projekt szektorokon átívelő közös tervezéssel, a szervezeti és egyéni esetek tapasztalatainak folyamatos cseréjével és többszintű szakmai képzéssel működik együtt a helyi szolgáltatókkal. A helyi résztvevők bevonásának célja (beleértve a profit- és nonprofit egységeket is), hogy növeljék a helyi tulajdonosi szemléletet és anyagi alapot teremtsenek a fenntarthatósághoz.

A Falu projektben résztvevő gondviselők – elsősorban az anyák – megismerik egymást, és hamar új barátságokat kötnek, ami a Falun túli hétköznapi életükbe is beépül. Az anyák és más családtagok is összejönnek egy kávéra, vagy más közös

programokra, mint pl. közös vásárlás. Az oktatóktól segítséget kapnak a helyi könyvtár felfedezéséhez, amit önállóan is látogathatnak, vagy elmehetnek a közösségi strandra. A Falu arra jött létre, hogy hátrányos helyzetű közösségeket segítsen, tehát a központok veszélyeztetett családok szolgálatában állnak, de bátorítják a társadalmi keveredést is, hiszen a tapasztalatok sokfélesége a társadalmi kohéziót szolgálja, és segít a résztvevők gettósodásának kockázatát elkerülni.

A cikk írása idején a Covid-19 pandémia szükségessé tett olyan változásokat, amelyek arról szólnak, hogyan folytassák a Falu központok a programokat a családokkal. Most online működnek, egyéni és csoportos formában is tartva a kapcsolatot, így nyújtanak támogatást, adnak tanácsot és olvasmányokat. A Falu központok azon is dolgoznak, hogy a családok szükség esetén tabletekhez jussanak, ezenkívül gyerek-könyvekhez és írószerhez is.

A Falu modell: fő jellemzők

- Univerzális, térség alapú megközelítés
- Szabad hozzáférés és proaktív stratégiák az elérés és megtartás érdekében
- A szülők és gyermekek – újszülöttektől 6 éves korig – közös részvétele
- Könnyen megközelíthető helyek a szülői igényekhez és szezonális sajátosságokhoz igazított működési renddel
- Bizonyítottan hatékony tevékenységek a gyermekfejlesztés és aktív nevelés érdekében
- Szakképzett oktatási szakemberek facilitálják a tevékenységeket
- Szektorok közötti együttműködés (egészség, oktatás, szociális szolgáltatások, könyvtárak): közös tervezés, közös helyszínek, multi-professzionális képzés
- Minden közösségi résztvevő bevonása (közösségi szolgáltatások, kereskedelmi, nonprofit, vallási, stb.) a tulajdonosi szemlélet, a közös értékek és a fenntarthatóság érdekében
- A vegyes-módszer hatásának felmérése

Hatásértékelés és előzetes eredmények

A hatásértékelés a projekt logikai keretén és a változáselméleten alapszik. A vegyes-módszer megközelítést használja az eredmények értékelésére: a gyermekfejlődésről megszerzett szülői ismeretek mértéke, a szülői szerep tudatossága, a szülői stressz, a szülő önhatékonysága, és az otthoni tanulási környezetben végbement változások. A tágabb hatás értékelésére a megtartást is vizsgálja, mint a gondviselőkre és gyermekekre gyakorolt hatás mutatóját, valamint értékeli azt, milyen mértékben működiknek a közösségi hálózatok és mennyire jó az együttműködés a szolgáltatások és a családok között.

A tíz központ előzetes adatai az átlagban 12 hónapon át folyó tevékenységek elteltével azt mutatják, hogy a projektben 1600 gyermek és 1400 gondviselő vett részt. Ennek a létszámnak a harmadik év végére 5000-re és 4000-re kell emelkednie. Számos új szerződés kötöttetett közösségi szolgáltatások, civil társadalmi szervezetek és profit-orientált egységek között.

A résztvevő családokból merített minták előzetes eredményei azt mutatják, hogy a gondviselők 100%-a jobban tudatában van a gyermekfejlődés igényeivel és megerősödtek a szülői szerepükben. Csaknem mindannyian használják vagy kiterjesztették az olyan tevékenységeket, mint az olvasás, játszás és zene a mindennapi családi rutinjukban és úgy érzik, jobban támogatják őket a szolgáltatások és a többi családok. A projekt oktatóinak megfigyelése is megerősíti, hogy a szülők gyermekekkel együtt való bevonása a fejlődésfókuszú tevékenységekbe hatékonyabb módja az együttműködő szülői magatartás támogatásának, mint ha csak órákat látogatnának ugyanebben a témában (Carneiro és tsa, 2019.), és ezek jótékony hatása nagyobb lehet az alacsonyabb iskolázottságú családok esetében (Engle és tsa, 2007.).

Fotó: Daniele Braidà

Összegzőképpen, a Falu projekt sokféle igényre ad választ: a gyermekeknek arra az igényére, hogy a szülőkkel együtt élvezhessék a tevékenységeket; a szülőknek arra az igényére, hogy felfedezhessék, hogyan tölthetnek minőségi időt gyermekükkel, hogyan kössenek barátságokat más szülőkkel és segítsék egymást; az egész közösségnek arra az igényére, hogy valami új és ígéretes dolog történjen, - ami a jobb társadalmi kohézióval és az interszektoralis együttműködés gördülékeny működésével kezdődik. A tanulási szegénység drámai hatásai az életpályára hatékonyan kezelhetők, ha az „egész falut” bevonjuk.

➔ A cikk megtalálható az earlychildhoodmatters.online/2020-19 weboldalon

HIVATKOZÁSOK

- Barlow, J. and Coren, E. (2017). The effectiveness of parenting programs: a review of Campbell reviews. *Research on Social Work Practice* 28: 99-102.
- Barlow, J., Smailagic, N., Ferriter, M., Bennett, C. and Jones, H. (2010). Group-based parent training programmes for improving emotional and behavioural adjustment in children from birth to three years old. *Cochrane Database of Systematic Reviews* 3: C0003680.
- Black, M.M., Walker, S.P., Fernald, L.C.H., Andersen, C.T., DiGirolamo, A.M., Lu, C. et al. (2017). Advancing Early Childhood Development: from Science to Scale 1-3. *The Lancet* 389: 77-118.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by nature and design*. Cambridge MA: Harvard University Press.
- Carneiro, P., Galasso, E., Lopez Garcia, I., Bedregal, P. and Cordero, M. (2019). Parental Beliefs, Investments, and Child Development: Evidence from a large-scale experiment. IZA Discussion paper No. 12506. Bonn: IZA.
- Carr, C.E. and Wigram, T. (2009). Music therapy with children and adolescents in mainstream schools: a systematic review. *British Journal of Music Therapy* 23(1): 3-18.
- Dowdall, N., Melendez-Torres, G.J., Murray, L., Gardner, F., Hartford, L. and Cooper, P.J. (2019). Shared picture book reading interventions for child language development: a systematic review and meta-analysis. *Child Development*, 91(2): e383-99.
- Engle, P.L., Black, M.M., Behrman, J.R., Cabral de Mello, M., Gertler, P.J., Kapiriri, L. et al. (2007). Strategies to avoid the loss of developmental potential in more than 200 million children in the developing world. *The Lancet* 369(1557): 229-42.
- Flaugnacco, E., Lopez, L., Terribili, C., Montico, M., Zoia, S. and Sch on, D. (2015). Music training increases phonological awareness and reading skills in developmental dyslexia: a randomized control trial. *PLoS One* 10(9): e0138715.
- Gomes, N.R., Cos ta Maia, E. and Van Deursen Varga, I. (2018). The benefits of play for children's health: a systematic review. *Arquivos de Ciencias da Saude* 25(2): 47-51.
- Law, J., Charlton, J., McKean, C. Beyer, F., Fernandez-Garcia, C., Mashayekhi, A. and Rush, R. (2019). Parent-child Reading to Improve Language Development and School Readiness: A systematic review and meta analysis (Final Report). Newcastle: Newcastle University.
- Marmot, M. (2005). Social determinants of health inequalities. *The Lancet* 365: 1099-104.
- Mihelic, M., Morawska, A. and Filus, A. (2017). Effects of early parenting interventions on parents and infant s: a meta-analytic review. *Journal of Child and Family Studies* 26(6): 1507 - 26.
- Murray, L., De Pascalis, L., Tomlinson, M., Vally, Z., Dadamo, H., Maclachlan, B. et al. (2016). Randomized controlled trial of a book sharing intervention in a deprived South African community: effects on carer-infant interactions, and their relation to infant cognitive and socioemotional outcome. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 57(12): 1370-9.
- Rodrigues, M.V., Kaneko, M., Bermude, C., Lombardi, J., Fisher, S. and Berelowitz, D. (2019). Scaling up Place-based Strategies to Strengthen Community Early Childhood Systems. *Spring Impact*. Available at: https://www.springimpact.org/wp-content/uploads/2019/12/Scaling-up-place-based-strategies_Dec2019_FINAL_WEB.pdf (accessed May 2020).
- Save the Children Italia. (2014). *La Lampada di Aladino*. Rome: Save the Children Italia Onlus. Available at: <https://s3.savethechildren.it/public/files/uploads/pubblicazioni/lalampadadiadino.pdf> (accessed May 2020).
- UNESCO. (2010). *Reaching the marginalized*. EFA Global Monitoring Report 2010. Paris: UNESCO/ Oxford University Press. Available at: <https://unesdo.c.unesco.org/ark:/48223/pf0000186606> (accessed May 2020).
- Vally, Z., Murray, L., Tomlinson, M. and Cooper, P.J. (2015). The impact of dialogic book sharing training on infant language and attention: a randomized controlled trial in a deprived South African community. *Journal of Child Psychology and Psychiatry* 56: 865- 73.
- Walker, S.P., Wachs, T.D., Grantham-McGregor, S., Black, M.M., Nelson, C.A. et al. (2011). Inequality in early childhood: risk and protective factors for early child development 1-2. *The Lancet* 378: 1325-53.
- World Health Organization, Unicef and World Bank. (2018). *Nurturing Care for Early Childhood Development: A framework for helping children survive and thrive to transform health and human potential*. Geneva : WHO. Available at: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/272603/9789241514064-eng.pdf?ua=1> (accessed May 2020).
- World Health Organization. (2020). *Improving Early Childhood Development: WHO Guideline*. Geneva : WHO. Available at: http://h11fil:LLwww.who.int/maternal_child_adolescent/child/Improving_Early_Childhood_Development_WHO_Guideline_Summary_pl.pdf (accessed September 2020).

A cikk (eredetileg az *Early Childhood Matters* folyóiratban megjelent) magyar nyelvű elérhetőségét a Bernard van Leer Alapítvány és az ISSA partnerségi kezdeményezése tette lehetővé, a Partners Hungary Alapítvánnyal együttműködésben.

